

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Komisija za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

8

Številka: 322-01-11/2021/3
Ljubljana, 6. 10. 2021

Komisija Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je, na podlagi drugega odstavka 56. člena Zakona o Državnem svetu (Uradni list RS, št. 100/05 - uradno prečiščeno besedilo, 95/09 - odl. US, 21/13 - ZFDO-F in 81/18 - odl. US) in 20. člena Poslovnika Državnega sveta (Uradni list RS, št. 70/08, 73/09, 101/10, 6/14, 26/15, 55/20 in 123/20), sprejela naslednje

M N E N J E

k Poročilu o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2020

Komisija Državnega sveta za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano je na 33. seji 24. 9. 2021 obravnavala Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2020 (v nadaljevanju: poročilo), ki ga je Državnemu zboru predložila Vlada.

Komisija **se je seznanila** s poročilom.

Poročilo je predstavil in z odgovori na zastavljena vprašanja članov komisije dodatno pojasnil državni sekretar na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju: MKGP) mag. Aleš Irgolič. Stališče Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije (v nadaljevanju: KGZS) je podal njen predsednik Roman Žveglič.

Iz poročila je razvidno, da se nadaljuje negativni trend zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev. Povprečno kmetijsko gospodarstvo (KMG) obdeluje 7,1 hektarja kmetijskih zemljišč, kar je za četrtno več kot leta 2000 (5,6 ha/KMG). Izboljšuje se struktura gospodarstev. Živinorejska gospodarstva so leta 2020 v povprečju redila 9,1 glave velike živine (GVŽ) na gospodarstvo, kar je za polovico več kot leta 2000 (6,1 GVŽ/KMG). Prav tako se je izboljšala velikostna struktura živinorejskih gospodarstev v primerjavi s popisom leta 2000. Preteklo leto je bilo ugodno za kmetijsko pridelavo. Skupni obseg kmetijske proizvodnje se je povečal za 9 % v primerjavi z letom 2019, pri tem je bil obseg rastlinske pridelave večji za 15 %, obseg živinorejske proizvodnje pa le za en odstotek. Hektarski pridelki pri večini njivskih posevkov so bili nadpovprečni, dobra je bila tudi letina v sadjarstvu. V živinoreji se beleži večji prirast le pri perutninarstvu in drobnici. Manjši kot leta 2019 je bil prirast pri govedu in prašičih, pri slednjih predvsem zaradi ponovnega zmanjšanja staleža živali. Več kot v predhodnem letu 2019 je bilo prirejenega kravjega mleka. Stopnje samooskrbe so bile višje kot leto prej pri žitu, krompirju,

zelenjavi, sadju, mesu, mleku in medu ter so presegle domačo porabo pri mleku, govejem in perutninskem mesu. Cene kmetijskih pridelkov so bile v povprečju nižje za 2 %. Prav tako so bile nižje cene energije in mineralnih gnojil. Prihodkovno-stroškovno razmerje se je nekoliko poslabšalo, ker je bil padec cen kmetijskih proizvodov večji od padca cen stroškov. Ekonomski rezultati kmetijstva so se na skupni ravni izboljšali, neto dodana vrednost kmetijstva se je v primerjavi z letom 2019 realno povečala za 11 %, faktorski dohodek je znašal okoli 571 milijonov EUR oziroma skoraj 7.500 EUR na polnovredno delovno moč. Proračunska izplačila, namenjena kmetijstvu, so leta 2020 znašala 391,1 milijona EUR. V okviru tržnih ukrepov in neposrednih podpor kmetijstvu so se izplačila glede na leto 2019 povečala za 10 %, predvsem zaradi izplačil pomoči v času epidemije Covid-19, ki so pripomogla k blažitvi posledic izpada dohodka v kmetijstvu zaradi epidemije Covid-19 in so bile izplačane proizvajalcem vina, rejcem govedi, prašičev in drobnice. Večji obseg sredstev je bil namenjen tudi kmetijskim gospodarstvom za sanacijo posledic naravnih nesreč (neurja s točo leta 2019). Slovenija tudi leta 2020 ostaja uvoznica pri večini carinskih tarif agroživilskih proizvodov. Izvoz se je povečal za 3,1 %, uvoz pa zmanjšal za 1,1 %. Beleži se rahlo poslabšanje rezultatov živilskopredelovalne industrije, ki so predvsem posledica ukrepov zaradi epidemije Covid-19. Lani se je nadaljevalo z izvajanjem shem neposrednih plačil in 15 ukrepov, opredeljenih v PRP 2014–2020. Poleg rednih ukrepov so se lani izvajali tudi nekateri začasni izredni ukrepi pomoči posameznim sektorjem, ki so utrpeli ekonomsko škodo zaradi posledic epidemije Covid-19. V slovenskih gozdovih je bilo leta 2020 posekanih 4,2 milijona m³ lesa oz. za 1,1 milijona m³ manj kot leta 2019 in je obsegal le 59 % možnega poseka po gozdnogospodarskih načrtih.

Na KGZS izpostavljajo, da je bilo kljub relativno dobrim ekonomskim kazalnikom stanje v kmetijstvu v preteklem letu resno. Dobri kazalniki so predvsem odraz vztrajnosti slovenskih kmetov, ki jim je treba z ustreznimi ukrepi in podporo omogočiti, da delujejo tudi v prihodnje ter da pridelke prodajo po razumnih cenah.

Komisija meni, da je t. i. zeleno poročilo, ki se pripravlja že od leta 1993, odlično in pregledno strukturirano ter dobra podlaga za oblikovanje politik na področju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva. Zaradi obsežnosti poročila komisija predlaga, da se v prihodnje pripravi tudi krajši povzetek poročila.

Komisija izpostavlja, da je bilo preteklo leto zaradi epidemije Covid-19 zelo turbulentno, kljub temu pa poročilo izkazuje pozitivne kazalce, ki so predvsem posledica dobre letine v rastlinski proizvodnji. S težavami so se soočali predvsem živinorejski trgi, ki jim je bila tudi dodeljena sektorska pomoč iz naslova epidemije Covid-19 (za rejce govedi, prašičev in drobnice ter tudi vinarjem). Komisija ugotavlja, da v poročilu ni podatka o dejanski prodaji vse pridelane zelenjave, pri čemer je bila seznanjena, da velik del proizvodnje ni bil prodan ali je bil celo podoran. Veliko zelenjave, predvsem krompirja, je ostalo v skladiščih, ker so ukrepi v času epidemije onemogočali prodajno dejavnost, kar se je sicer kasneje reševalo s pomočjo sektorske pomoči. V razpravi je bil izpostavljen primer uvoza krompirja, ki je tako rekoč uničil celotno nacionalno proizvodnjo krompirja. Ker so podobni primeri prepogosti, komisija ponovno poziva, da se vzpostavi ustrezna kmetijska politika z izvajanjem vseh dopustnih ukrepov sledljivosti, preverjanja varnosti živil in drugimi

tovrstnimi ukrepi ter tako posredno zaščiti lastne kmetijske proizvodnje. Komisija poudarja, da je treba zaščititi svojo državo in kmete po vzgledu sosednje Avstrije in preprečiti popolno liberalizacijo. Na tem področju lahko s svojim delovanjem veliko prispeva tudi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, tudi tako, da pospeši dogovore s kmetijskimi organizacijami. Velik doprinos k povezovanju in skupnem nastopu na trgu ima oz. mora imeti zadružništvo, ki ima v Sloveniji dolgo tradicijo, pri čemer se zdi, da se njegova vloga v zadnjem času zmanjšuje. Nenazadnje tudi primeri nezmožnosti prodaje kmetijskih pridelkov po razumni ceni destimulativno vplivajo na kmetovanje, saj kmetje razmišljajo o prenehanju ukvarjanja s kmetijsko dejavnostjo in svojih potomcev ne spodbujajo pri izobraževanju v kmetijski stroki.

Komisija ugotavlja, da je bilo v preteklem letu za kmetijsko politiko namenjenih 391,1 milijona EUR, kar bi bilo treba nujno upoštevati pri pripravi strateškega načrta SKP 2023–2027. Komisija ponovno poudarja, da je treba za slovensko kmetijstvo zagotoviti dodatna sredstva v višini okoli 400 mio EUR iz državnega proračuna. Ob tem se izpostavlja pomen samooskrbe in varne hrane ter specifičnost slovenskega kmetijstva, ki je omejeno tako z naravnimi resursi kot okoljskimi omejitvami. Komisija ponovno izpostavlja potrebo po uresničitvi dogovora oz. zaveze »Izbrana kakovost Slovenije« na področju prašičereje, kjer se stremi k rojenim, rejenim in razklanim živalim v Sloveniji. Na tem mestu je tudi izrednega pomena povezovanje kmetov, npr. v okviru zadružništva in skupnega nastopanja na trgu. Trenutno se kmetje soočajo z nizkimi odkupnimi cenami, ki so že dosegle nesprejemljivo nizko raven, pri kateri kmetje le še stežka zaslužijo dovolj za preživetje, ob upoštevanju visoke rasti stroškov (npr. v preteklem letu je bila cena tone mineralnega gnojila 180 evrov, letos pa 320 evrov). Tudi na področju problematike nizkih odkupnih cen je moč stanje z ustrezno kmetijsko politiko nekoliko izboljšati tudi s pozitivno selekcijo investicij v živilsko predelovalno industrijo, ki naj prvenstveno odkupuje lokalno.

Komisija izpostavlja tudi aktualno problematiko izredno nizkega vpisa v kmetijske šole, ki je v letošnjem letu najnižji doslej. Komisija poudarja, da je treba na ravni države in v skladu z jasno začrtano kmetijsko politiko poskrbeti za promocijo poklica ter zagotoviti ustrezen obseg sredstev za štipendije, da bodo mladi izkazali interes za poklic kmeta. Motiviranost za ohranjanje in razvoj kmetij je predvsem odvisna od možnosti dostojnega zaslužka s kmetovanjem, dodatni motivacijski dejavniki pa so vsekakor ugled poklica v okolju. Zato je smiselno, da se v okviru promocije poklica kmeta ustrezno opredeli pomen poklica kmeta v zavesti naroda – brez njega ni ohranjenega podeželja in prehranske varnosti (kakovostne, zdrave, lokalno pridelane hrane). Prav tako komisija poudarja pomen digitalizacije v kmetijstvu kot pametnega podpornega sistema za odločanje v kmetijstvu. Torej je proaktivna razvojna kmetijska politika nujna.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Cvetko Zupančič.

Predsednik
Cvetko Zupančič, l.r.

